

Mircea Cristescu— Yfrah Neuman— Varujan Cozighian

La pupitrul Filarmonicii „George Enescu”, Mircea Cristescu a prezentat un program sprijinit pe piloni a două prime audiții. Mai întâi una românească, de Octavian Nemescu, datînd din 1970 și figurînd sub numărul VII ca ultimă piesă a ciclului *Patru dimensiuni în timp*. Ca și în celelalte lucrări ale acestui ciclu — dintre care au mai fost ascultate în luna mai 1979 piesele nr. IV la Filarmonică și nr. V la Orchestra simfonică a Radioteleviziunii — Octavian Nemescu se arată și aici preocupat să investigheze armonicile de rezonanță ale unui sunet-pedală, în cazul de față un acord-pedală, folosind pentru amplificarea ambianței sonore o înregistrare pe bandă de magnetofon suprapusă execuției pe podium. Orchestrator abil, capabil să valorifice cele mai diverse combinații timbrale, Nemescu realizează aici o adevărată „baie” sonoră, peste pedală adăugîndu-se într-o succesiune dominată de neîncetate schimbări de colorit, variate consonanțe care conferă lucrării caracterul unei originale eufonii. După o culminație în *fortissimo*, accentuată și de percuție, piesa se încheie cu acordul-pedală răsunînd de pe banda magnetică într-o sonoritate descrescîndă, peste care se suprapune — pînă la stingerea sunetului — arpegiul suitor al pianului din orchestră. Foarte bine realizată interpretativ sub conducerea lui Mircea Cristescu, cu reliefaarea clară a întregii bogății de nuanțe dinamice și de valori timbrale, piesa *Patru dimensiuni în timp* — VII confirmă odată mai mult capacitatea lui Octavian Nemescu de a construi edificii simfonice îmbinînd transpunerea muzicală a unor aride raporturi matematice cu atractivitatea sonoră.

A doua lucrare prezentată în primă audiere provine din creația contemporană engleză: *Concertul pentru vioară și orchestră* compus în 1977—1978 de Michael Blake Watkins, un muzician în plină ascensiune, născut în 1948 și distins pînă în prezent cu patru premii (Menuhin — 1975, Carl Flesch — 1976, Guinness — 1978, Consiliul Artelor — 1979). Vădînd înfrîurirea stilului componistic al școlii vieneze, mai cu seamă al lui Alban Berg, dar cu o oarecare înclinație către expansiuni romantice, lucrarea demonstrează posibilitatea autorului de a trata instrumentul solist într-o manieră virtuozi-violonistică, mai ales în cele trei cadențe, dintre care două mai scurte și

una — ultima — de mai mare amploare. Fără a se distinge printr-o originalitate ieșită din comun, *Concertul de vioară* lasă să se întrevadă știința cu care Michael Blake Watkins realizează construcții polifonice folosind cu fantezie resursele orchestrei simfonice. Solistul lucrării a fost violonistul englez Yfrah Neuman, căruia concertul i-a și fost de altfel dedicat. Profesor — șef — de—catredă la Gouildhall School of Music din Londra, director artistic al concursului internațional londonez „Carl Flesch”, el a interpretat partea solistică folosind o frazare elegantă și expresivă, de o plastică impecabilă și un ton persuasiv. Împreună cu Varujan Cozighian, Yfrah Neuman a mai interpretat și *Concertul pentru două viori și orchestră în re minor* de Bach, cei doi soliști străduindu-se să găsească numitorul comun în realizarea stilului pe care îl cere partitura acestei capodopere concertante bachiene.

O interpretare spirituală a scherzo-ului *Ucenicul vrăjitor* de Paul Dukas, cu valorificarea „poantelor” de orchestrație abil introduse în tratarea muzicală a celebrei balade a lui Goethe, a încheiat programul dînd prilej lui Mircea Cristescu și orchestrei Filarmonicii să demonstreze posesia unui simț al progreseiunii dramatice și al ritmului.

Alain Pâris

Pe Alain Pâris l-am cunoscut ca muzicolog cu prilejul simpozionului organizat în cadrul Festivalului Internațional „George Enescu” din septembrie anul trecut. A ținut atunci o comunicare intitulată *Cum este primit Enescu în Franța?*, în care își exprima convingerea că sînt create condițiile pentru ca Franța să-l primească în prezent pe Enescu, prin muzica sa, cu aceeași simpatie cu care l-a primit ca adolescent în 1894. Și pentru că Alain Pâris își desfășoară activitatea la Radio-Paris, el a organizat imediat după întoarcerea în Franța un ciclu de emisiuni despre Enescu, în care i-a prezentat și comentat cu competență lucrările. Dar Alain Pâris nu este numai un muzicolog, ci și un dirijor, ba chiar unul cu succese pe plan internațional. Reîntors în luna mai 1982 în România, el a dorit să demonstreze că este în măsură să contribuie nu numai cu cuvîntul, ci și cu bagheta la valorificarea operei enesciene. În acest scop el a dirijat un întreg program cu creații simfonice de Enescu într-un concert din cadrul Festivalului muzicii românești de la Iași, iar apoi a inaugurat concertul său de debut

la Filarmonica bucureșteană cu *Suita nr. 1 pentru orchestră în Do major Op. 9*.

Nu știu dacă, în prealabil, Alain Pâris a audiat înregistrarea pe disc a *Suitei nr. 1* dirijată de Enescu însuși. În orice caz, interpretarea pe care ne-a oferit-o a constituit demonstrația unui punct de vedere personal cu privire la valențele expresive și de conținut ale *Suitei*, începând chiar cu *Preludiul la unison*, căruia i-a imprimat un dramatism și o ardoare prea puțin uzuale pentru publicul familiarizat cu celebra pagină enesciană. *Menuetul lent* următor a fost, la rîndul lui, impregnat de o vigoare amintind de aceea a robustelor meruețe haydniene, pentru ca, după liricul *Intermediu*, *Finalul* să fie parcurs cu întreaga vivacitate necesară. A fost o interpretare care a înlocuit obișnuitele dozaje sonore cît mai rafinate prin impetuozitate și dinamism, interpretare plauzibilă dacă avem în vedere vîrsta de 22 de ani la care Enescu a compus această *Suită*.

Calitățile de dirijor ale lui Alain Pâris au putut fi apoi din plin desfășurate într-o lucrare desigur familiară repertoriului său, *Simfonia nr. 1 în Do major* de Georges Bizet, această mică capodoperă scrisă în 1855, la 17 ani, cînd autorul era încă elev al lui Halévy, și care a fost uitată în arhive pînă în 1933, cînd muzicologul Jean Chantavoine a scos-o la iveală, iar Felix von Weingartner a dirijat-o în primă audiție mondială la Basel în 1935, urmat de Charles Münch, care a prezentat-o în anul următor la Paris. În ciuda unor influențe sesizabile (Schubert, Mendelssohn-Bartholdy), lucrarea cucerește printr-o prospețime irezistibilă, pe care Alain Pâris a știut s-o degajeze de la începutul pînă la sfîrșitul *Simfoniei*.

Între cele două lucrări de Enescu și Bizet, *Concertul pentru flaut, harpă și orchestră în Do major* *) KV 299 de Mozart ne-a oferit ocazia să-i urmărim ca soliști pe doi maeștri unanim apreciați ai instrumentelor lor, flautistul Gavril Costea și harpistul Ion Ivan Roncea. Profesor la Conservatorul „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, component al grupului : „Collegium musicum academicum” și al ansamblului „Ars Nova”, Gavril Costea este un muzician de multiplă înzestrare, admirabil cunoscător al celor mai diverse stiluri. În Mozart, care știe să exploateze toate resursele instrumentului, flautul său grațios și elegant a răsunat cu un gust impecabil și cu o virtuozitate strălucitoare. La rîndul lui, Ion Ivan Roncea a fost la înălțimea așteptărilor, excelent în frazarea perfect adaptată caracterului lucrării, ca și în siguranța atacului și precizia fiecărei note. Iar ceea ce ne-a încîntat dincolo de calitățile individuale ale celor doi soliști, a fost pilduitoarea lor conlucrare, omogenitatea deplină concepției lor interpretative, deși prima lor întîlnire a avut loc abia în preziua concertului. După cum se vede, la doi artiști de talia lor, colaborarea sub semnul desăvîrșirii se realizează dintr-o privire.

Edgar ELIAN

* Tulburătoare coincidentă a unui întreg program de concert în tonalitatea Do major, aleasă deopotrivă de Mozart, Bizet și Enescu pentru a expune idei din cele mai diverse sub semnul celei „mai albe” armuri posibile.

Ovidiu Bălan

De o importanță covârșitoare pentru orice dirijor este de a ajunge pe primele scene muzicale, de a conduce orchestrele cele mai de seamă în fața cărora se susține un examen greu care poate fi deseori hotărîtor în destinul artistic, în cariera atît de dificilă și pretențioasă a artei dirijorale. Radioteleviziunea și Filarmonica „G. Enescu” dețin meritul incontestabil în promovarea multor dirijori de talent, iar în ultimul timp în special a tinerilor.

Deși tînăr, dirijorul Ovidiu Bălan nu mai are nevoie de prezentări. El se numără printre aceia care au primit „botezul focului” apărînd astăzi ca un adevărat maeștru la pupitrul celor mai bune orchestre. Succesul repurtat la Radioteleviziune este grăitor în acest sens. În fața unui public, poate din ce în ce mai pretențios în materie de dirijat, (se pare, din cauza derutei ce s-a creat prin promovarea unor non-valori) și, bineînțeles, în fața unei orchestre de marcă cu instrumentiști ce știu să testeze posibilitățile tehnice și interpretative ale dirijorului, (atunci cînd este cazul), succesul lui Ovidiu Bălan spune foarte mult despre valoarea acestui muzician complex ce s-a înscris categoric, de cîțiva ani încoace, în primul eșalon al interpreților români.

Concertul simfonic audiat în Sala Radioteleviziunii, sub bagheta lui Ovidiu Bălan, a demonstrat încă odată că atunci cînd talentul se împletește armonios cu munca susținută, cu probitatea profesională, cu seriozitatea și pasiunea rezultatul se plasează în sfera excepțiilor. Lucrările cuprinse în program au oferit posibilitatea desfășurării gestului dirijoral în plenitudinea sa. *Concertul pentru orchestră de coarde și percuție*, compus în 1957 de Ovidiu Varga, își păstrează și astăzi prospețimea și verva conținînd în cadrul fiecăreia din cele trei părți (Preludiu, Passacaglia și Fuga) contraste sonore și combinații timbrale diverse ce favorizează o gestică largă și complexă, exploatată de Ovidiu Bălan din plin. Acest aspect a primit valențele virtuozității în ultima lucrare din program : *Simfonia în re minor* de César Franck. *Simfonia* lui Franck este ca o carte deschisă pentru dirijori. Aparent totul este simplu deoarece muzica este directă, clară, cu adresă imediată la public. În fond, lucrarea ascunde latențe nebănuite. Frumusețea ei revelează imagini și sensuri muzicale noi la fiecare audiție, condiția fiind ca dirijorul să știe „să citească printre rîndurile cărții deschise”, adică să găsească semnificațiile adînci ale acestei muzici de substanță. Cu certitudine putem afirma că Ovidiu Bălan a reușit să pătrundă în profunzime lucrarea, să-i găsească liniile de forță pentru a o dezvălui în totalitate. Fînd permanent la nivelul structurilor muzicale, coordonatele interpretative care țin și de alte straturi ale compoziției s-au năs-